

AZ ÖKOLÓGIAI TERMÉKEK FELDOLGOZÁSA ÉS ÖKOLÓGIAI BORTERMELÉS

A következőkben a biotermékek előállítását, jelölését és ellenőrzését szabályozó **834/2007/EK és 889/2008/EK rendeletek** fontosabb követelményeit emeljük ki, illetve segítünk értelmezni az ökológiai termékek feldolgozására vonatkozóan, tájékoztatónk azonban nem helyettesíti a fenti rendeleteket, hiszen azok minden pontjára részletesen nem tér ki. Az ökológiai termékek harmadik országokból történő importját a **1235/2008/EK rendelet** szabályozza.

1. Feldolgozásnak minősülő tevékenységek

A 834/2007/EK rendelet 2. cikk i) pontja szerint a „feldolgozás: az ökológiai termékek tartósítására és/vagy feldolgozására (az állati termékek vágását és darabolását is beleértve) irányuló műveletek, továbbá a csomagolás, a címkézés és/vagy a címkézésben tett, az ökológiai termelési módszerre vonatkozó változtatások”.

Feldolgozó üzemnek minősül tehát minden olyan gazdasági szereplő, aki/amely ökológiai mezőgazdasági terméket:

- tartósít, feldolgoz;
- csomagol, átcsomagol;
- címkéz vagy átcímkéz.

2. Általános előírások

A feldolgozást végző üzemnek a fenti rendeletek előírásain túl természetesen meg kell felelnie a tevékenységre vonatkozó egyéb jogszabályi követelményeknek, és rendelkeznie kell a szükséges hatósági engedélyekkel.

3. Az ökológiai minőség biztosítása

Az üzem akkor tanúsítható, ha hatékonyan tudja garantálni, hogy az általa előállított, ökológiai jelöléssel ellátott mezőgazdasági termékek, takarmányok és élelmiszerek megfelelnek a fenti rendeletek követelményeinek.

Az ökológiai minőség biztosítása a következő lépésekben történik:

- a) A **beszállítók értékelése** során meg kell győződni arról, hogy a szállító ellenőrzött vállalkozás, és termékein az ökológiai jelölés használatára jogosult.
- b) Az **áruátvétel-ellenőrzés** keretében meg kell vizsgálni, hogy valóban az a szállítmány érkezett-e be, amelyet megrendeltek, a feladó azonos az értékelt szállítóval, a csomagolás sértetlen, valamint a terméken és az árukísérő bizonylatokon megfelelően szerepelnek ökológiai eredetre történő utalások.
- c) Megfelelő **elkülönítés és a nyomonkövethetőség** biztosítása a szállítás, tárolás, a feldolgozás és a csomagolás során, hogy a termékek ne keveredhessenek más, nem ökológiai eredetű termékekkel, és a teljes folyamat során azonosíthatók legyenek. Ehhez átlátható, pontos és naprakész nyilvántartási rendszerre van szükség.
- d) A fenti rendeletek által **engedélyezett eljárások, összetevők, adalék- és segédanyagok alkalmazása** a feldolgozás során.
- e) A késztermékek **megfelelő csomagolása, jelölése** (beleértve a kísérődokumentumokat is).

4. Beszállítók értékelése (834/2007/EK r. 29. cikk, 889/2008/EK r. 66. cikk,)

Első lépésben meg kell győződni róla, hogy a lehetséges szállító ellenőrzés alatt áll, és jogosult termékein az ökológiai jelölés használatára. Ennek módja, a szállító (termelő, feldolgozó, kereskedő) ellenőrző szervezete által kiállított tanúsítvány átvizsgálása.

Az átvizsgálás szempontjai:

- a tanúsítvány a szállító nevére van-e kiállítva;
- a tanúsítvány érvényes-e;
- szerepel-e a rajta a beszerezni kívánt termék/termékcsoporthoz.

A szállítók értékelését dokumentálni kell, róluk listát kell vezetni (lásd ADAT-15 jelű formanyomtatványunk), melyet folyamatosan aktualizálni kell (az új szállítókat felvenni, a lejárt tanúsítványokat törölni). A szállítók aktuális listáját minden áruátvételt végző munkatárs rendelkezésére kell bocsátani.

Információk, javaslatok:

- A tanúsítványoknak különféle elnevezése lehetséges: Minősítő Tanúsítvány, Minősítő Okirat, Zertifikat, Betriebszertifikat, Certificate, Certificate of conformity stb., és sok esetben annak melléklete tartalmazza a tanúsított termékek/ termékcsoporthoz listáját.
- Amennyiben gyanú merül fel a tanúsítvány eredetiségével kapcsolatban, akkor célszerű a szállító ellenőrző szervezeténél utána érdeklődni. 2013 január 1 után a tanúsítványokat a tanúsító szervezeteknek elektronikus formában a honlapjukon is elérhetővé kell tenniük. A tanúsító szervezetek listáját az EU folyamatosan karbantartja. Ha kérdésük van ezzel kapcsolatban, forduljanak hozzánk bizalommal!
- A tanúsítványok általában 1 évre, illetve a kiállítást követő év végéig szólnak. Fontos, hogy van-e termelési év meghatározva, pl. a tanúsítvány 2013. december 31-ig érvényes, azonban kizárólag a 2012. évi terményekre. Ebben az esetben tanúsítvány már nem érvényes a 2013-ban betakarított terményekre!
- Figyelmet kell fordítani a termékek státuszára (ökológiai, átállási stb.) is, melyek a tanúsítványon általában a termékek/ termékcsoporthoz neve mellett szerepelnek.
- A szállítóval kapcsolatos információk gyűjtéséhez és értékeléséhez célszerű valamilyen formanyomtatványt kidolgozni, amely az ökológiai minőség mellett más fontos értékelési szempontokat (pl. termékminőség, szállítások pontossága, stb.) is tartalmazhat.

5. Áruátvétel ellenőrzése (889/2008/EK r. 33. és 66. cikk,)

A biotermékek átvetői (feldolgozók, raktarak) az átvétel előtt az alábbiakat kötelesek ellenőrizni:

- a termék szállítója (nem a szállítványozó, hanem aki a számlán eladóként szerepel) ellenőrzés alatt áll-e és jogosult-e a termék ökológiai jelölésére (lásd. 4. pont);
- a szállítvány megfelelően le van-e zárva, és nem sérült-e meg a csomagolás, mely lehetőséget adhatott az áru manipulálására, szennyeződésére;
- a terméken a tanúsítványnak megfelelően szerepel-e az ökológiai eredetre való hivatkozás (lásd. 8. pont), valamint fel van-e tüntetve a címkén és az árukísérő dokumentumokon minden szükséges információ (lásd. 6. és 8. pont).
- a mennyiség egyezik-e az árukísérő bizonylatokon szereplővel;

Csak azokat a termékeket szabad átvenni, amelyek átvizsgálása során megállapítást nyert, hogy a fenti követelmények maradéktalanul teljesülnek. Amennyiben egy termék nem felel meg a szabályoknak, az eltérést jegyzőkönyvezni kell, és a terméket csak konvencionális terméként lehet feldolgozni, illetve értékesíteni, vagy gondoskodni kell az elkülönítésről a problémák tisztázásáig, melyről a tanúsító szervezetet is haladéktalanul értesíteni szükséges!

Az áruátvételt a fenti szempontok szerint dokumentálni kell, a termékcímkék egy-egy példányát és a kísérő dokumentumokat (számla, szállítójegy) pedig meg kell őrizni. A vállalkozás nyilvántartásainak tartalmaznia kell minden alapanyag beszállítójának nevét, címét, a beszállított termékek megnevezését és azok mennyiségét.

Információk, javaslatok:

- A 1235/2008/EK rendelet értelmében a harmadik országokból importált termékek esetén árukísérő tanúsítványra, illetve adott esetben az illetékes hatóság egyedi importengedélyére van szükség, ezért amennyiben nem EU-tagállamból szándékoznak biotermékeket beszerezni, előtte kérjék tájékoztatónkat az erre vonatkozó részletes előírásokról!
- A beszállítókkal és az áruátvétellel foglalkozó munkatársakat rendszeresen tájékoztatni kell a biotermékekkel kapcsolatos eljárásokról. Célszerű kidolgozni a biotermékek kezelésének rendjét és munkautasításait.
- A belső nyilvántartásokban is minden esetben szerepelni kell a termék státuszának (pl. bio/öko vagy átállási).

6. Szállítás, tárolás (889/2008/EK r. 30.-35. cikk)

Az ökológiai termékek más termelő-, feldolgozó- vagy kereskedelmi egységekbe történő szállítása kizárólag megfelelően zárt csomagolásban, konténerben vagy járműben történhet, amelynek a tartalmát nem lehet a csomagolás/plomba/címke/zárjegy stb. sérülése nélkül manipulálni. Ömlesztett áru szállítása esetében tehát használjanak egyedileg sorszámozott plombákat a szállító eszközökön (pl. teherautók, konténerek, tartályok), és annak sorszámát a termék egyéb adataival (lásd. fent) valamint a szállítóeszköz azonosító jelével (pl. rendszám) együtt az árukísérő dokumentumokon is tüntessék fel. Ezt a beszállítótól is meg kell követelni! Az árukísérő dokumentumokon szerepeltetni kell továbbá az ökológiai eredetre történő utalást, és a tanúsító szervezet kódszámát (esetünkben **HU-ÖKO-02**) is. A termék illetve tétel pontos beazonosíthatósága érdekében célszerű a termék márkanevét vagy cikk- illetve tételszámát is feltüntetni.

Amennyiben a csomagolás nem teszi lehetővé címke elhelyezését (pl. lezárt tehergépkocsi), akkor a kísérő dokumentumoknak kötelezően tartalmaznia kell a termékről minden fontos információt (beszállító neve, címe, termék megnevezése, ökológiai eredetre történő utalás, ellenőrző szervezet neve/kód száma, tételszám), valamint a plomba sorszámát és a szállítóeszköz azonosítóját.

Nem lezárt csomagolásban/szállítóeszközben történő szállításra, csak a következő feltételek teljesülése esetén van lehetőség:

- ha mindkét fél részt vesz az ellenőrzési rendszerben;
- ha az árukísérő dokumentumok minden fentiekben részletezett információt tartalmaznak, amely biztosítja az áru egyértelmű azonosíthatóságát;
- ha mindkét fél átlátható, pontos és naprakész nyilvántartást vezet a szállítási műveletekről, mely szintén tartalmaz minden szükséges információt a szállított tételek azonosíthatósága érdekében.

A biotermékek szállítására használt járművek tisztaságáért illetve az esetleges szennyeződések miatt adódó következményekért ellenőrzött partnerünk felel. Ez arra az esetre is érvényes, ha partnerünk egy másik céget bíz meg a szállítmányozással.

Információk, javaslatok:

- A szállítmányozásra vonatkozóan alvállalkozói szerződés megkötését nem írjuk elő, ömlesztett áru esetén azonban a berakodás előtt mindig meg kell győződni arról, hogy a szállítóeszköz tiszta, szennyeződésmentes. Az átvizsgálás eredményét célszerű írásban is dokumentálni, illetve arról a szállító nyilatkozatát beszerezni. Ha a szállítóeszköz szennyezett, addig nem szabad a terményeket berakodni, amíg azt megfelelően ki nem tisztították!
- Az esetleges vitás esetek tisztázásának megkönnyítésére célszerű tételenként megfelelően lezárt és azonosítható mintát félretenni az elszállításra kerülő termékekből, és megfelelően tárolni.

Az ökológiai alapanyagok félkész- és késztermékek tárolása során a következő feltételeket kell teljesíteni:

- Az ökológiai termelésből származó termékeket - egy kívülálló számára is - egyértelműen azonosítható módon kell jelölni (pl. Ö, Á, K).
- Gondoskodni kell a fizikai elkülönítésről, hogy a termékek konvencionális termékekkel ne keveredhessenek, illetve idegen vagy tiltott anyagokkal (pl. raktár-fertőtlenítő szerek, por) ne szennyeződhetnek.
- Átlátható, pontos és naprakész készletnyilvántartást kell vezetni (termék megnevezése, jelölése, mennyisége, növekedés, csökkenés, beszállító, átvevő) oly módon, hogy abból az aktuális raktárkészlet bármikor megállapítható legyen. A nyilvántartásokban is minden esetben szerepelni kell az ellenőrzött termékek státuszának (pl. bio/öko vagy átállási), és az esetleges veszteségeket is fel kell tüntetni benne.

Információk, javaslatok:

- Amennyiben nem a saját raktárában tárolja termékeit, raktárbérleti vagy bértárolási szerződést kell kötnie a raktár tulajdonosával, amelyben külön rögzíteni kell az ökológiai gazdálkodás idevonatkozó előírásait (takarítás, elkülönítés, jelölés, tiltott raktárfertőtlenítő és növényvédő szerek használatának mellőzése, és a Hungária Öko Garancia Kft. számára az ellenőrzés lehetőségének biztosítása → lásd. X-02 jelű alvállalkozói szerződésünk).
- Ha a raktárban konvencionális terméket is tárolnak, vagy tároltak, a raktárat az ökológiai termékek betárolását megelőzően alaposan ki kell takarítani, melyről jegyzőkönyvet kell készíteni.
- Azokban a létesítményekben (raktárak, kikötők, tisztító üzemek), melyekben GMO kockázatos növényeket (szója, kukorica) is tárolnak, szállítanak vagy feldolgoznak, különös figyelmet kell fordítani az elkülönítésre, illetve a helyiségek, berendezések tisztítására!
- Kártevők elleni védekezésre csak a 889/2008/EK rendelet által engedélyezett készítmények használhatók (lásd. INFO-08 jelű tájékoztatónk).

7. Feldolgozás (834/2007/EK r. 18-21. és 23. cikk, 889/2008/EK r. 22., 26.-29. cikk)

Ahogy az 1. pontban már definiáltuk, a klasszikus élelmiszer-előállításon kívül feldolgozásnak számít minden árumanipuláció (pl. tisztítás, szárítás, ki- és átcsomagolás) is. A biotermékek feldolgozása során a következő előírásoknak kell megfelelni:

- A terméknek főként mezőgazdasági eredetű összetevőkből kell állnia (a hozzáadott víz és konyhasó figyelmen kívül hagyásával), az ökológiai összetevők eredetét a beszállítók érvényes tanúsítványával kell igazolni, a felhasználható nem ökológiai illetve nem mezőgazdasági eredetű összetevők, az alkalmazható adalék- és segédanyagok köre szigorúan szabályozott (lásd. 889/2008/EK r. 27. cikk, VIII. és IX. melléklet). (A IX. mellékletben nem szereplő nem ökológiai mezőgazdasági összetevők felhasználására a tagállam illetékes hatósága adhat engedélyt a 889/2008/EK r. 29. cikkében foglalt feltételekkel.)
- Bor esetében a 889/2008/EK r. 3a. fejezetének előírásait, valamint a VIIIa. mellékletben foglalt pozitívlistát kell figyelembe venni.
- Az „X% ökológiai” termékek esetén a nem ökológiai mezőgazdasági összetevők szabadon választhatók.
- Takarmányok előállítása esetén a pozitívlistákat a 889/2008/EK r. 22. cikke, valamint az V. és VI. melléklete tartalmazza, és a takarmány-alapanyagokat nem lehet kémiai szintézissel előállított oldószerekkel kezelni.
- Ugyanazon mezőgazdasági eredetű összetevő nem lehet egyszerre ökológiai és nem ökológiai vagy átállási minőségben is jelen egy termékben!
- Az átállási termékek a 834/2007/Ekr. 19. cikk (2) e) pontja értelmében csak egy mezőgazdasági eredetű növényi összetevőt tartalmazhatnak!

- Tilos géntechnológiával módosított szervezeteket és/vagy ilyen szervezetből származó termékeket felhasználni (bővebben lásd. INFO-05 jelű tájékoztatónk), továbbá csak természetes ízesítőanyagok illetve ízesítő készítmények használhatók! A GMO-szempontról kockázatos összetevők és a felhasznált aromák esetében a gyártónak/beszállítónak nyilatkoznia kell a termék GMO-mentességéről (lásd. X-04 jelű formanyomtatványunk) illetve az aromák természetes mivoltáról (lásd. X-05 jelű formanyomtatványunk). Borkészítés esetén aromák használata tilos!
- A biotermékek feldolgozása során olyan kíméletes módszereket kell alkalmazni, amelyek a termék alapvető minőségét megőrzik, és nem használhatók olyan anyagok illetve technológiák, amelyek visszaállítják vagy korrigálják a termék feldolgozása vagy tárolása során elvesztett minőséget, vagy más módon félrevezethetnek a termék jellegét illetően. Tilos továbbá ionizáló sugárzást alkalmazni!
- A termékek recepturáját, illetve 82/2012. VM rendelet alapján elkészített gyártmánylapját - borászati termékek kivételével (összetétel, gyártástechnológia) a tanúsító szervezettel előzetesen egyeztetni kell (lásd. ADAT-14 jelű formanyomtatványunk), és az előállított/forgalmazott termékekről listát kell vezetni (lásd. ADAT-13 jelű formanyomtatványunk), melyet folyamatosan aktualizálni kell. Kérjük, hogy a terméklistán, recepturán, gyártmánylapon következetesen ugyanazt a terméknevezést használják, ami a címkén is szerepel!
- Borászati termékek esetén gyártmánylap helyett forgalomba hozatali engedély szükséges! Egyéb tekintetben előző pontban leírtak követendők.
- A biotermékek feldolgozásának megkezdése előtt ki kell tisztítani a feldolgozás során használt berendezéseket (pl. garat, gyártósor, szállító szalagok). A tisztítás hatékonyságát ellenőrizni és dokumentálni kell.
- Az ökológiai élelmiszerek és takarmányok feldolgozását időben vagy térben elkülönítve kell végezni a nem ökológiai termékektől.
- Biztosítani kell, hogy a termékek konvencionális termékekkel ne keveredhessenek, illetve idegen vagy tiltott anyagokkal (pl. nem engedélyezett adalék- vagy segédanyagok) ne szennyeződhetnek.
- Biztosítani kell a tételek azonosíthatóságát a teljes feldolgozás során.
- Azonosítani kell továbbá a termék előállítása során felmerülő kritikus ellenőrzési pontokat, és meg kell határozni a hozzájuk kapcsolódó óvintézkedéseket, melyek az üzem saját minőségbiztosítási rendszerének részét képezhetik.
- A feldolgozásról naplót kell vezetni (termelési vagy gyártási napló), mely tartalmazza a felhasznált alap-, segéd- és adalékanyagok mennyiségét/minőségét, az egyes műveletek időpontját, valamint a képződő félkész- és késztermékek mennyiségét.
- A biotermékek feldolgozásának helyét és időpontját a tanúsító szervezetnek írásban előre jelezni kell (1 héttel, de legalább 3 nappal annak megkezdése előtt). Amennyiben a feldolgozás folyamatos vagy rendszeres, akkor annak rendjét elég egyszer megadni, és a későbbiekben a változásokat jelezni. Amennyiben az előre bejelentett munkaművelet valamilyen okból megghiúsul, vagy elhalasztják, úgy azt is időben jelezni kell.
- Amennyiben a feldolgozás valamelyik (rész-)folyamatát alvállalkozó végzi, úgy ennek tényét is előzetesen jelezni kell felénk, hiszen ilyenkor az alvállalkozót is ellenőrzési kötelezettség terheli. Ehhez kérjük, küldjék meg nekünk az alvállalkozóval aláírt szerződés másolatát (X-02 jelű formanyomtatványunk) és kitöltött adatközlő lapját.
- Amennyiben az üzemben nem ökológiai termékek feldolgozása is folyik, ellenőrzésünk indokolt esetben erre is kiterjedhet. Ennek megfelelően fontos, hogy az üzemen belüli anyagbeszerzés és –felhasználás, valamint a feldolgozással és értékesítéssel kapcsolatos nyilvántartások mind az ökológiai, mind pedig a konvencionális termelés esetében átláthatóak, pontosak és naprakészek legyenek. A nyilvántartásokban is minden esetben szerepelni kell az ellenőrzött termékek státuszának (pl. bio/öko vagy átállási).

Információk, javaslatok:

- Az üzemben kártevők elleni védekezésre csak a 889/2008/EK rendelet által engedélyezett készítmények használhatók (lásd. INFO-08 jelű tájékoztatónk).

8. A bortermelésre vonatkozó különleges szabályok (834/2007/ EK r. 19.cikk; 889/2008/EK r. 29.b-c cikk; VIIIa. melléklet)

A borágazati termékeket ökológiai nyersanyagokból kell előállítani, mely során a Bizottság 606/2009/EK rendelete és a Bizottság 607/2009/EK rendelete alkalmazandó az alábbi 889/2008/EK r. erre vonatkozó az alábbiakban felsorolt előírásainak betartása mellett.

A 889/2008 EK rendelet VIIIa. mellékletében felsorolt termékek és anyagok használhatók fel a borágazati termékek előállítására, beleértve a feldolgozást és a borászati eljárásokat is, az ebben a mellékletben felsorolt és csillaggal megjelölt termékek és anyagok közül ökológiai nyersanyagból származót kell felhasználni, amennyiben az rendelkezésre áll., betartva a 1234/2007/EK és a 606/2009/EK rendeletben és különösen ez utóbbi rendelet I.A. mellékletében meghatározott különleges feltételekre és korlátozásokra.

8.1. Borászati eljárások és korlátozások

A következő borászati eljárások, folyamatok és kezelések alkalmazása tilos!:

- hűtéssel történő részleges sűrités , az 1234/2007/EK rendelet XVa. melléklete B.1. szakaszának c) pontja szerint;
- kéntelenítés fizikai eljárásokkal; a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 8. pontja szerint
- a borkőkiválás megakadályozása érdekében végzett elektrodialízis; a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 36. pontja szerint;
- a borok alkoholtartalmának részleges kivonása; a 606/2009/EK rendelet I. A. mellékletének 40. pontja szerint
- kationcserélőkkel történő kezelés a borban lévő borkő kiválásának megakadályozása céljából; a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 43. pontja szerint.

Feltételek mellett végezhető borászati eljárások, folyamatok és kezelések:

- a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 2. pontja szerint történő hőkezelések esetén a hőmérséklet nem haladhatja meg a 70 C-ot
- a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 3. pontja szerint semleges szűrőközeggel vagy anélkül végzett centrifugálás és szűrés esetén a pórusok mérete nem lehet 0,2 mikrométernél kisebb.

A fenti különleges tiltások és korlátozások sérelme nélkül, az 1234/2007/EK rendelet 120c. és 120d. cikkében, valamint a 606/2009/EK rendelet 3., 5–9. és 11–14. cikkében és mellékleteiben szereplő borászati eljárások, folyamatok és kezelések közül kizárólag a 2010. augusztus 1. előtt alkalmazottak engedélyezettek, figyelemmel az előírt korlátozásokra is.

A Bizottság 2015. augusztus 1. előtt felülvizsgálja az alábbi eljárásokat, kezeléseket azzal a céllal, hogy azokat fokozatosan megszüntetését vagy további korlátozását írja elő. Ezek a következők:

- a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 2. pontjában említett hőkezelés;
- ioncserélő gyantáknak a 606/2009/EK rendelet I.A. mellékletének 20. pontjában említett használata;
- az 1234/2007/EK rendelet XVa. melléklete B.1. szakaszának b) pontja szerinti fordított ozmózis.

Az 1234/2007/EK rendelet vagy a 606/2009/EK rendelet borászati eljárásokra, folyamatokra és kezelésekre vonatkozó bármely, 2010. augusztus 1-jét követően bevezetett módosítása csak akkor alkalmazható ökológiai bor előállítása esetén, ha a 834/2007/EK rendelet 19. cikkének (3) bekezdésében foglalt, az előállítási szabályok alkalmazásához előzetesen szükséges intézkedéseket megtették, valamint – amennyiben szükséges – lefolytatták a rendelet 21. cikkének megfelelő értékelési eljárást.

9. Jelölés, értékesítés (834/2007/EK r. 23-26. cikk, 889/2008/EK r. 57.-62. és 66. cikk, XI. mell.)

- Kizárólag azokat a termékeket lehet az ökológiai gazdálkodásra utaló jelöléssel ellátni és forgalomba hozni, amelyek szerepelnek a vállalkozás részére kiállított érvényes tanúsítványon, azaz amelyeket a vonatkozó jogszabályok szerint és egy elismert ellenőrzőszervezet ellenőrzése mellett állítottak elő, dolgoztak fel, importáltak vagy forgalmaztak.

- **Feldolgozott élelmiszerek** esetében a következő kategóriákat különböztetjük meg:

1. **Ökológiai jelölés a kereskedelmi megnevezésben**, ha a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, melyek legalább 95%-a ökológiai, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében, valamint VIII. és IX. mellékletében foglalt nem ökológiai illetve nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották, illetve bor esetében a 3a. fejezet rendelkezései valamint a VIIIa. mellékletben foglalt pozitívlista szerint jártak el.
2. **Ökológiai jelölés kizárólag az összetevők felsorolásában**, ha a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében és VIII. mellékletében foglalt nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották.
3. **Ökológiai jelölés az összetevők felsorolásában és a kereskedelmi megnevezéssel egy mezőben**, ha a fő összetevő halászati vagy vadászati termék, az egyéb mezőgazdasági eredetű összetevők mindegyike ökológiai, a termék főként mezőgazdasági összetevőkből áll, és kizárólag a 889/2008/EK r. 27. cikkében és VIII. mellékletében foglalt nem mezőgazdasági eredetű összetevőket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza.

Az összetevők felsorolásában minden esetben fel kell tüntetni, mely összetevők ökológiai eredetűek! A 2. és 3. pont esetében az ökológiai termelésre vonatkozó hivatkozások kizárólag az ökológiai összetevőkkel kapcsolatban jelenhetnek meg, és az összetevők felsorolásában fel kell tüntetni az ökológiai összetevők teljes százalékos arányát a mezőgazdasági eredetű összetevők teljes mennyiségéhez képest. Mindezeket pedig az összetevők felsorolásában szereplő egyéb jelzésekkel megegyező színben, méretben és betűtípussal kell feltüntetni.

- **Feldolgozott takarmányok** esetén a következő kategóriák léteznek:

1. **Ökológiai**, ha a termék szárazanyagának legalább 95%-a ökológiai, kizárólag a 889/2008/EK r. V. és VI. mellékletében található nem ökológiai összetevőket, egyéb termékeket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották.
2. **Ökológiai termelésben használható a 834/2007/EK rendeletnek és a 889/2008/EK rendeletnek megfelelően**, ha a termékben különböző mennyiségben vannak jelen ökológiai, átállási és nem ökológiai alkotók, de kizárólag a 889/2008/EK r. 22. cikkében, valamint V. és VI. mellékletében található nem ökológiai összetevőket, egyéb termékeket, adalék- és segédanyagokat tartalmazza, és az ott előírt korlátozásokat betartották.

Az alkalmazott jelölésnek meg kell felelni a 889/2008/EK r. 61. cikkének, többek között fel kell tüntetni az ökológiai, átállási, nem ökológiai és az állati összetevők százalékos arányát a szárazanyag százalékában, valamint fel kell sorolni az ökológiai és az átállási összetevőket.

- **Átállási termékek jelölése:** „az ökológiai termelésre való átállásból származó termék” a 889/2008/EK r. 62. cikke szerint, mely csak egyetlen mezőgazdasági eredetű növényi összetevőt tartalmazhat.
- **A termékek címkéin** (az egyéb jogszabályi kötelezettségeken felül) szerepeltetni kell a termék megnevezését, az előállító/forgalmazó nevét, címét, az ökológiai eredetre utaló jelölést a fentiek szerint, valamint a tanúsító szervezet kódszámát (esetünkben: „Ellenőrizte: **HU-ÖKO-02**”).
- **Az ökológiai státusszal tanúsított termékeken** (1. kategória) 2010. júli. 1-ét – bor esetében 2012. júli. 31-ét - követően **az EU ökológiai logóját is kötelezően szerepeltetni kell**, melynek részleteit lásd. lentebb, keretes írásunkban. Ezekon a termékeken feltüntethető továbbá a Hungária Öko Garancia Kft. logója is (kérésre e-mailben elküldjük). **Az elkészült címketerveket minden termék esetében előzetesen egyeztetni kell a tanúsító szervezettel.**
- Az árukísérő dokumentumokon (számla, szállítójegy) szintén utalni kell a termék ökológiai eredetére, és fel kell tüntetni a tanúsító szervezet kódszámát (**HU-ÖKO-02**), valamint az egyéb szükséges információkat a (lásd. 6. pont).
- Az általunk kiállított érvényes tanúsítványt be kell mutatni vevőiknek, és annak egy másolati példányát a termék egyéb kísérdokumentumaival együtt a vevő rendelkezésére kell bocsátani.
- Az értékesítésekről, a vállalkozást elhagyó termékekről nyilvántartást kell vezetni, melyen szerepel a dátum, a termék megnevezése, mennyisége, címezettje illetve vevője. Az értékesítés bizonylatait meg kell őrizni, és a vevőkről listát kell készíteni (lásd. ADAT-16).

FIGYELEM! Az **EU ökológiai logójának** használata **2010. július 1-ét – bor esetében 2012. július 31-ét - követően kötelező** a közösségen belül előállított termékek esetén. Ettől az időponttól **az utolsó termelési vagy feldolgozási művelet ellenőrző szervezet kódszámát** is

egységes formában az EU ökológiai logójával egy látómezőben kell elhelyezni, közvetlenül a kódszám alatt pedig kötelező **a mezőgazdasági nyersanyagok termelésének helyét megadni** → „**EU-mezőgazdaság**”, „**nem EU-mezőgazdaság**”, „**EU-/nem EU-mezőgazdaság**”. Ha valamennyi mg.-i összetevő ugyanazon országból származik, akkor az „EU” vagy „nem EU” az országnévvel kiegészíthető vagy helyettesíthető. Csekély tömegű összetevők ($\leq 2\%$ a mg.-i eredetű összetevők tömegszázalékában) az „EU” vagy „nem EU” megjelölés tekintetében figyelmen kívül hagyhatók. Az „EU” vagy „nem EU” megjelölést nem lehet a kereskedelmi megnevezésnél szembetűnőbb színben, méretben és betűtípussal feltüntetni. A harmadik országokból származó importtermékek esetén fakultatív az EU ökológiai logójának használata, de ha a logó szerepel, akkor a kódszám és a nyersanyagok eredet-megjelölése is kötelező! A jelöléseket feltűnő helyen kell elhelyezni, és csak az ökológiai státuszú termékeken használhatók, az átállási és az „X% ökológiai” termékek esetén nem. A 2092/91/EGK vagy a 834/2007/EK rendeletnek megfelelően 2010. július 1. – bor esetében 2012. július 31. - előtt előállított, csomagolt és címkézett termékek a készletek kimerüléséig forgalomba hozhatók. A 2092/91/EGK vagy a 834/2007/EK rendeletnek megfelelő csomagolóanyagok pedig 2012. július 1-ig felhasználhatók azon ökológiai termékek csomagolására, amelyek egyéb tekintetben megfelelnek a 834/2007/EK rendelet előírásainak. Az előírásoknak megfelelő termékeken továbbra is használhatók a nemzeti és magánlogók. Az EU ökológiai logója, valamint a hozzá tartozó grafikai és használati útmutató a következő linken letölthető: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_hu

10. Engedélyeztetési és bejelentési kötelezettségek összefoglalása

9.1. Írásban be kell jelenteni a tanúsító szervezet részére:

- a cég alapadataiban illetve az ellenőrzött tevékenységben vagy annak körülményeiben történt minden lényegi változást: pl. vezetéváltás, új létesítmények (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.1. pont);
- a termékkör illetve a termékek recepturájának változását (előzetesen, a tanúsítás folytonossága érdekében);
- a biotermékek feldolgozásának rendjét, illetve várható időpontját (1 héttel, de legalább 3 nappal előre);
- azokat az eseteket, amikor tudja, vagy gyanítja, hogy a beszállított/feldolgozott termék nem felel meg a rendelet előírásainak (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.5. pont);
- a termék ökológiai státuszát érintő vevői panaszokat (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.6. pont).

11. A vezetendő feljegyzések és nyilvántartások összefoglalása

- beszállítók listája (lásd. 4. pont);
- anyagbeszerzés, áruátvétel-ellenőrzés (lásd. 5. pont);
- előállított/forgalmazott termékek listája (lásd. 7. pont);
- feldolgozott termékek recepturái/gyártmánylapjai (lásd. 7. pont);
- gyártási napló (lásd. 7. pont);
- kritikus ellenőrzési pontok és óvintézkedések meghatározása (lásd. 7. pont);
- alvállalkozók listája, dokumentációja (lásd. 6., 7., Általános tájékoztató, INFO-01 4.4. pont);
- készletnyilvántartás, értékesítések (lásd. 5., 6., 7., 8. pont);
- takarítási naplók, kártevők elleni védekezés (lásd. 6., 7. pont);
- vevők listája (lásd. 8. pont);
- vevői panaszok nyilvántartása (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.4. pont).

Az ökológiai termékek feldolgozásával kapcsolatos feljegyzéseknek, nyilvántartásoknak és a vállalkozás egyéb pénzügyi nyilvántartásainak (könyvelés) egymással összevethetőnek kell lennie, azaz egységes rendszert kell alkotnia. Ezek alapján a bejövő termelési anyagok és a kimenő termékek mennyisége közötti viszonyoknak átláthatónak kell lennie (anyagmérleg). A feljegyzett adatokat megfelelő bizonylatokkal (számlák, szállítójegyek nagyobb vállalkozások esetén belső bizonylatok) alá kell támasztani, a könyvelésbe betekintést kell biztosítani.

A feljegyzéseket, nyilvántartásokat és bizonylatokat - amennyiben egyéb jogszabályok másként nem rendelkeznek - 5 évig meg kell őrizni, és azokat szigorú számadású bizonylatként kell kezelni!

12. Új termékek tanúsítása

A vállalkozás által előállított/forgalmazott termékek körében történő változásokat a 9.2. pont értelmében azonnal jelezni kell. Amennyiben a tevékenység bővülése új ellenőrzést nem indokol, a tanúsítás kiterjesztéséhez elegendő a következő dokumentumok beküldése:

- az érvényben lévő tanúsítvány eredeti példánya érvénytelenítésre;
- az új termékekkel kibővített aktuális terméklista dátummal, aláírva (ADAT-13);
- változás esetén a beszállított termékek és beszállítóik aktuális, teljes listája dátummal, aláírva (ADAT-15);
- az új termékek recepturái (ADAT-14) és/vagy gyártmánylapjai, borászati termék esetén forgalomba hozatali engedély, címketervei és reklámanyagai;

- az alapanyagok beszállítóinak érvényes tanúsítvány-másolatai, és a beszerzések számlái/szállítói (amennyiben azok a korábban tanúsított termékeknél még nem szerepeltek).

Felhívjuk figyelmét, hogy az ökológiai borászati termékek tanúsítását követően terméket a borászati hatóságnál kötelező forgalomba hozatali engedélyeztetésnek alávetni, az ökológiai jelölés használatához a termék tanúsítványát is mellékelni kell.

13. További információ, hírek, publikációk

Honlapunkon (<http://www.okogarancia.hu/>) találják a vonatkozó hazai és EU-rendeletek egységes szerkezetbe foglalt aktuális kiadását, az ellenőrzéssel és tanúsítással kapcsolatos egyéb tájékoztatókat, formanyomtatványokat és más fontos tudnivalókat. Amennyiben kérdésük van, vagy nem áll módjukban a szükséges dokumentumokat letölteni, kérjük telefonon (+36-1/336-0533) vagy e-mailben (info@okogarancia.hu) munkatársaink segítségét! Amennyiben személyesen szeretnének felkeresni bennünket, kérjük mindig előzetesen egyeztessenek velünk időpontot!